



ת"פ 60528/06/15 - פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נגד דרור לביא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60528-06-15 פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נ' לביא
בפני כב' השופט עידו דרואן

פרקליטות מחוז תל אביב פלילי
ע"י ב"כ עו"ד עידית כהן

המאשימה

נגד

דרור לביא

ע"י ב"כ עו"ד עמנואל טראץ'

הנאשם

הכרעת דין

בכתב האישום שהוגש ביוני 2015 הואשם הנאשם בעבירות הבאות, בגין אירועים משנת 2011:

- א. זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, לפי סעיף 418 (אמצע) לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
- ב. שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק הנ"ל;
- ג. קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק הנ"ל;

כתב האישום ותשובת הנאשם לאישום:

1. הנאשם הוא בעליה של דירה בבית מגורים משותף ברחוב פנחס רוטנברג 79 רמת גן, בה התגוררו שוכרים בתקופות הרלוונטיות.
2. לפי הנתען, הנאשם זייף (בעצמו או באמצעות אחר) את חתימותיהם של שכניו ה"ה יצחק (איציק) חדיו, רחל (חלי) מועלם, יהודית אשרי, משה אשרי, עבדאללה פטל וירון מגבורה על-גבי מסמך שנספח לבקשה להיתר בנייה שהוגש לעיריית רמת-גן, לתוספת בנייה על גג הבניין (טבלת חתימות, ת/2, תכונה להלן "המסמך"^[1]). את המסמך המזויף, המעיד שכביכול הסכימו הנ"ל לבקשתו, הגיש הנאשם לעירייה ביום 1.2.11 וכך קיבל במרמה מהעירייה היתר לבנייה ביום 18.6.13. הנאשם בנה את התוספת.
3. הנאשם הודה במסירת הטופס לעירייה, בקבלת ההיתר ובביצוע הבנייה, אך כפר בזיוף המסמך ובשימוש בו במרמה.



הראיות:

1. **גב' איילת שחר-יפרח**, משנת 2009 מנהלת מחלקת רישוי בעירייה האחראית על הוצאת היתרי בנייה, העידה והתייחסה למסמכים אלו:

(1) הבקשה לקבלת היתר בנייה מטעם הנאשם מיום 1.2.11 (ת/8), שהנה צילום חלקי של "גרמושקה" - התשריט, הייצוג הוויזואלי של התכנית;

(2) ההיתר שהוצא לנאשם ביום 18.6.13 (ת/7). להיתר אמורה להיות מצורפת גרמושקה;

עוד הסבירה העדה את מהלך הטיפול בבקשה להיתר בנייה:

על גרמושקה חתומים ברגיל בעלי הזכויות בנכס, כראייה לכך שקוימה לגביהם חובת היידוע על הגשת הבקשה, כדי שיוכלו להתנגד. עם-זאת, התקנות הרלוונטיות מאפשרות הוכחת משלוח דואר רשום לבעלי הזכויות כתחליף לחתימותיהם^[2]. העירייה אינה בודקת את אמיתות החתימות.

כאשר נקלטת בעירייה בקשה להיתר, בודק הקולט אם יש חתימות של בעלי הזכויות בנכס ולפי הצורך מוסר למגיש טפסים למשלוח הודעות יידוע בדואר רשום - יידוע בעלי הזכויות הוא חלק מחויב מתהליך הוצאת ההיתר, דרישת סף שבלעדיה לא תיקלט הבקשה ולא תועבר לוועדה. לאחר קליטתה עוברת הבקשה לבודק שמעיר את הערותיו ומכין את הבקשה לדיון בוועדת רשות הרישוי, המורכבת מיו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובנייה וממהנדס העיר. הוועדה דנה ולרוב קובעת תנאים להיתר, כך שהמבקש צריך להגיש תכנית מתוקנת. אין צורך להחתים שוב את בעלי הזכויות בנכס. אם השינויים מהותיים, הוועדה דנה שוב; אם השינויים אינם מהותיים או שהבודק סובר שהתכנית המתוקנת עומדת בכל התנאים, הבודק מאשר את התכנית ללא צורך בדיון נוסף בוועדה, וניתן ההיתר. עוד הבהירה העדה כי וועדת הרישוי דנה אך ורק בהיבטים התכנוניים ואינה מתייחסת להיבטים קנייניים (הגם שלעיתים משהה הוועדה החלטתה עד ליישובם של עניינים קנייניים).

2. **חוות דעת מז"פ** (ת/13 - ת/15): בשל היות מרבית החתימות שבמחלוקת שרבוטים בלבד, לא ניתן לחוות דעה לגביהן. חתימתו של יצחק (איציק) חדיו על המסמך שונה מדוגמאות חתימתו, ויש אי-התאמות בין חתימת יהודית אדרי על המסמך לבין דוגמאות חתימתה. בשל הצמצום בכמות ובאיכות תכונות הכתב שניתן לחלץ מהחתימות-שרבוטים, לא ניתן לחוות דעה לגבי שיוכן לנאשם.

3. **גב' מלי קדוש**, מומחית להשוואת כתבי-יד מטעם ההגנה, כתבה חוות דעת (ת/14) ונחקרה נגדית:

בחוות דעתה מצאה המומחית בסבירות גבוהה מעל 90% כי חתימותיהם של חלי ובעלה אליו לא נחתמו בידי הנאשם; כי יש אינדיקציות שחתימותיהם של ירון ואשתו רויטל לא נחתמו בידי הנאשם; וכי לא התקבלו דוגמאות חתימות וכתב-יד של יהודית אדרי ושכנה נוספת, יהודית אורלוביץ, כך שלא ניתן להגיע למסקנה. המומחית ציינה, שעדיפה בדיקת מסמכי המקור אולם המסקנות לא נפגעו מחמת היעדרם. השוואת החתימות וכתבי היד נעשתה כנגד דוגמאות שכתב וחתם הנאשם בנוכחות המומחית.

בחקירתה הנגדית אישרה המומחית כי קורס זיהוי זיופי מסמכים שעברה נערך באינטרנט, כי לא השתלמה במעבדות



פורנזיות וכי הסמכתה כגרפולוגית מדעית נעשתה על-ידי עמותה פרטית שאינה מפוקחת. המומחית הסבירה שלא התבקשה להשוות ולבחון התאמות לכתב-ידו של הנאשם, אלא לחתימות בלבד (אף שנטלה מהנאשם דוגמת כתב-יד, שכתב בנוכחותה). העדה אישרה כי החתימות שבמחלוקת על המסמך אכן שונות מהחתימות שאינן במחלוקת - "אלו לא אותם אנשים שחתמו. זה לא החתימה האותנטית של האנשים". אלא, שלפי מסקנותיה, לא הנאשם חתם חתימות אלה.

4. גב' רחל (חלי) מועלם, בעלת דירה 12, העידה פעמיים:

בעדותה הראשונה ביום 20.4.16 מסרה העדה שלמעשה לא הכירה כלל את הנאשם ומעולם לא ראתה אותו, אלא שוחחה אתו טלפונית בלבד, שתי שיחות שהקליטה. העדה טענה שחתימתה על הטופס מזויפת, שהיא כלל לא חתמה על טופס כזה עבור הנאשם, ושאת הטופס ראתה לראשונה בחקירתה במשטרה. העדה שללה את טענת ההגנה, שהנאשם הגיעה אליה עם ירון והחתים אותה על המסמך. אציין שחתימתה של העדה על המסמך שונה מהותית מדוגמאות החתימה (ת/1). העדה אישרה את חתימותיה על מכתב התנגדות להיתר, שהוגש לעירייה ב-29.12.11 (נ/1) ועל מכתב התנגדות של מספר שכנים, שהוגש לעירייה ב-25.12.11 (נ/2). לדבריה, במכתבי ההתנגדות לא צוינה ההאשמה בזיוף, כי "מי היה מאמין אם אומר את זה". רק לאחר שהשכנה סוניה פנתה אליה ואמרה לה שהמסמך זויף, הגיעה העדה למשטרה עם בעלה של סוניה והתלוננה. העדה טענה לזיוף חתימתה על מסמכים אלו:

(1) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2005 (נ/3) - בו אכן החתימה המיוחסת לה שונה מהותית מחתימתה שאינה במחלוקת (ת/1 ועוד);

(2) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2006 (נ/4) - בו אכן החתימה המיוחסת לה שונה מהותית מחתימתה שאינה במחלוקת (ת/1 ועוד);

(3) בקשת הנאשם להיתר בנייה משנת 2012 טרם תיקונה (נ/5);

בעדותה השנייה ביום 18.5.16, מטעם ההגנה, התבקשה העדה להתייחס לשני קבצי קול שהקליטה, שיחה או שיחות עם הנאשם (קבצים 10 ו-14 בתקליטור נ/15, תמלילים נ/15א ונ/15ב). העדה העידה בהתרגשות ניכרת, כשבתחילת עדותה התקשתה להיכנס לאולם, בכתה ואמרה שקשה ונמאס לה (ע' 56 לפרוט'). לדבריה, היתה שיחה אחת אותה הקליטה ואת מכשיר ההקלטה מסרה לחוקרת. העדה אישרה שכעסה וקיללה את הנאשם, ובמהלך השיחה הטיחה בנאשם שהוא זייף את חתימתה. העדה חזרה ואמרה שלא חתמה לנאשם, ושלא שוכנעה לגרסתה על-ידי הדיירים האחרים.

5. שיחות הנאשם ורחל, שהקליטה רחל (קבצים 10 ו-14 בתקליטור נ/15, תמלילים נ/15א ונ/15ב):

בשיחה נ/15א טוען הנאשם שהוא הלך עם ירון לשכנים והחתים אותם, למעט דגנית שסירבה. הנאשם טוען שירון מנסה לסחוט אותו.

בשיחה נ/15ב רחל מיידעת את הנאשם שהיא מקליטה אותו ואומרת לו שתעביר לדגנית את טענותיו נגד ירון. הנאשם מאשים את ירון בגזילת כספים, אומר שירון הלך אתו לשכנים והם החתימו אותם יחד ורחל מטיחה בו שהשכנים מכחישים זאת, שלא חתמו לו, ושזייף את חתימותיהם. הנאשם טוען שירון טופל עליו את זיוף החתימות



עקב סכסוך כספי קטן ורחל אומרת שתבדוק זאת.

6. **מר יצחק (איציק) חדין**, בעל דירה 8, העיד ומסר שכלל לא הכיר את הנאשם, כלל לא חתם על המסמך, ואת דבר זיוף חתימתו על המסמך גילה רק כשהגיעה אליו השכנה דגנית אסא שהיא 'ועד הבית' והראתה לו את המסמך. אציין שחתימתו של העד על המסמך שונה מהותית מדוגמאות החתימה, וכן שונים מהותית כתב ידו ואף איות שמו (ת/3). העד שלל את טענת ההגנה כביכול החתים אותו ירון על המסמך עבור הנאשם. העד אף הוסיף, שמלכתחילה לא הייתה לו התנגדות לתוספת בנייה של הנאשם, אך משהחלו בעלי הדירות לדון בתכנית תמ"א, הבינו כי הדבר יכול לפגוע בזכויותיהם ולכן לא היה מסכים לחתום לנאשם. ההתנגדות הוגשה על-ידי השכנים, עוד קודם שנודע להם על הזיוף מפי דגנית. לתחנת המשטרה הגיע העד עם דגנית, חלי ועוד שכנים. העד אישר את חתימתו על מכתב ההתנגדות של השכנים שהוגש לעירייה ב-25.12.11 (נ/2). העד טען לזיוף חתימתו על המסמכים המפורטים להלן, אף שאישר שחתם לירון פעם אחת בעבר הרחוק על בקשה שלו להיתר ואף טען שחתימתו השתנתה במהלך השנים:

(1) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2005 (נ/3) - בו אכן החתימה המיוחסת לו שונה מהותית מחתימתו שאינה במחלוקת (ת/3);

(2) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2006 (נ/4, נ/6) - בו אכן החתימה המיוחסת לו שונה מהותית מחתימתו שאינה במחלוקת (ת/3 ועוד);

7. **מר משה אדרי**, בעל דירה 13, העיד ומסר שאת הנאשם הכיר רק לאחר שהחלה הבנייה של התוספת לדירת הנאשם. העד הדגיש, שלו היה הנאשם מבקש ממנו לחתום - היה חותם "בלי תמורה ובלי כלום", וגם כיום הוא מוכן לחתום הסכמה עבור הנאשם, שכן הוא מתנגד לתכנית תמ"א לבניין ואף-הוא בנה תוספת על הגג. אך הנאשם לא ביקש, והעד לא חתם על המסמך. חתימתו הלכאורית על המסמך היא זיוף, הכתב בו נרשם שמו אינו כתב-ידו ובמספר הזהות חסרה ספרת הביקורת. אציין שחתימתו של העד על המסמך שונה מהותית מדוגמאות החתימה (ת/4). העד מסר שסמוך לאחר תחילת הבנייה פגש לראשונה בנאשם, כשאז לא ידע עדיין שיש עוד חתימות מזויפות על המסמך, והטיח בו שהוא (העד) לא חתם לו הסכמה. אז השיב לו הנאשם "אני ידעתי שאתה מסכים, אז חתמתי בשמך" (ע' 16 לפרוט'). העד אף יעץ לנאשם לפתור את העניין מול השכנים בתיווכו, שוחח אתו מספר פעמים, סייע לו בהשלמת הבנייה, ואף סרב זמן מה למסור תלוני ולתגוע למשטרה (זמן חמש פעמים עד שהתרצה להגיע). העד נכנע ללחצם של השכנים והלך להתלונן רק לאחר שהשכנים חויבו בהליך משפטי לשלם לנאשם אלף ₪ כל אחד והנאשם דרש ממנו סכום זה. העד טען לזיוף חתימתו על מסמכים אלו:

(1) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2005 (נ/3), אך אינו בטוח בכך;

(2) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2006 (נ/4, נ/6), אך אינו בטוח בכך;

8. **הקלטת שיחה של הנאשם ומשה, שערך הנאשם** (תמליל נ/15):

השיחה נערכה אחרי חיוב הדיירים בתשלום הוצאותיו של הנאשם בהליך משפטי. משה חוזר ואומר שלא חתם לנאשם ושהנאשם חתם במקומו, והנאשם אינו מכחיש זאת, לא מתקומם ולא מספק הסבר (ע' 4 לתמליל). הנאשם



למעשה מודה בכך שלא החתים את משה - "בסוף אני לא הגעתי אליך, לא יצא לי לעבור אצלך" (ע' 5 לתמליל). משה מאשר שהוא לא התנגד מלכתחילה לתוספת הבנייה והיה מוכן לחתום, אך לנוכח התנגדות יתר הדיירים נסוג מנכונותו ולא חתם.

9. **גב' יהודית אדרי**, בעלת דירה 13, העידה ומסרה שכלל אינה מכירה את הנאשם. חתימתה הלכאורית על המסמך מזויפת, זה אינו כתב ידה ובמספר הזהות חסרה ספרת הביקורת. אציין שחתימת העדה על המסמך שונה מהותית מדוגמאות החתימה (ת/5). מעולם לא פנו אליה בבקשה שתחתום עבור הנאשם, לא הנאשם עצמו ולא ירון. לו היה הנאשם מבקש, היו מסכימים לחתום לו שכן גם הם בנו על הגג. העדה טענה לזיוף חתימתה של מסמכים אלו, וציינה שמעולם לא חתמה על מסמך עבור ירון:

(1) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2005 (נ/3);

(2) בקשה להיתר בניה של ירון משנת 2006 (נ/4, נ/6), כשגם כאן ספרת הביקורת חסרה;

10. **גב' ויקטוריה עבדה**, בעלת דירה 1 ואלמנתו של מר מנשה עבדה ע"ה, נחקרה במשטרה ביום 8.5.14 (נ/10) ובהודעתה מסרה שנכחה בעת שהנאשם הגיע וביקש את חתימתו של מנשה על הסכמה. מנשה חתם, והעדה זיהתה את חתימתו על המסמך ("הקשקוש"), אולם היא עצמה לא התבקשה לחתום. בעת חתימתו של מנשה שניהם לא התנגדו לבנייה, אולם עתה היא מתנגדת מחשש לפגיעה באפשרות לקדם תכנית תמ"א. בעדותה הוסיפה העדה ומסרה שהנאשם הגיע עם ירון (העדה גם טענה שהחתימה במסמך אינה של מנשה, אך חזרה בה ואמרה שאינה זוכרת).

11. **גב' דגנית אסא**, "ועד הבית" כיום ובתקופה הרלוונטית, זומנה מטעם ההגנה ומסרה בעדותה שהנאשם הגיע יחד עם ירון כדי להחתימה על הסכמה לתוספת בנייה על הגג. העדה היתה אז חדשה בבניין, הכירה את ירון ולא הכירה את הנאשם. העדה סירבה ולא חתמה - באותה עת טרם נרשמה דירתה על-שמה - ואמרה לנאשם שתסכים לחתום לו אם יתרום סכום מסוים לשיפוץ הבניין, כפי שנעשה עם דיירים אחרים שבנו בעבר תוספות. רק מר מנשה עבדה ע"ה הסכים לחתום לו, על דף רגיל ולא המסמך המזויף. ביום 11.12.11 קיבלה העדה מכתב ידוע מהעירייה על הגשת בקשתו של הנאשם להיתר בנייה (נ/11), יידעה את הדיירים והם ערכו וחתמו מכתב התנגדות לבקשה ביום 19.12.11 (נ/2), ואחריו פנו שוב ושוב במכתבים ובהתנגדויות, דוגמת מכתבה מיום 21.12.11 (נ/12). הדיירים התנגדו לתוספת הבנייה על הגג מחשש לפגיעה בתכנית תמ"א שחשבו לקדם, והעדה הסבירה להם את משמעות הדבר. קבלת ההיתר על-ידי הנאשם התגלתה לעדה רק כשבאה לגבות כספים מהדיירת שהתגוררה בדירת הנאשם, וזו סיפרה לה שהנאשם עתיד להתחיל לבנות. דגנית פנתה לעירייה, עיינה בתיק הבניין ומצאה את ההיתר. בבדיקת התיק ראתה שהחתימות על המסמך חשודות, כתובות באותו כתב-יד, ולכן יידעה את הדיירים. העדה הראתה את תצלום המסמך לדיירים שאמרו שאלו לא חתימותיהם. מאז פנו הדיירים לעירייה פעמים רבות בהתנגדויות ובבקשות לבטל את ההיתר, אך העירייה הפנתה אותם למשטרה. העדה פנתה לעירייה ולמשטרה ביום 14.11.13, ונסעה עם רחל ואיציק למשטרה להגיש את התלונה. העדה עצמה לא התלוננה במשטרה, שכן לא נחתמה במסמך חתימה הנחזית להיות חתימתה. הנאשם השלים את בנייתו של דופלקס על הגג, עניין שפגע מאוד באפשרות לקדם תכנית תמ"א שהיתה מזכה את הדיירים בשיפוץ הבניין ועוד. הדיירים פנו לבית משפט, אך משלא יכלו לעמוד בתנאי העירבון הפסידו ואף חויבו בתשלום הוצאות. קופתה של נציגות הבית המשותף דלה וריקה, והנאשם החל בהליכי גבייה אישיים נגדה לרבות עיקול רכב וחשבון בנק, עד שהעדה שילמה מכיסה את הסכום במלואו.



12. **מר ירון מגבורה**, בעל דירה 15, מסר גרסתו במשטרה ובבית המשפט:

בתצהיר מיום 30.6.14 (נ/8) מסר העד כי חתימתו הלכאורית על המסמך מזויפת ומיד כשנודע לו הדבר התלונן במשטרה. בתצהירו הוסיף העד כי חתם לנאשם על טופס ראשוני ושהיה מסכים לחתום גם על המסמך לו היה מתבקש.

בהודעתו מיום 7.10.14 (נ/7) מסר העד שהוא מכיר את הנאשם ואת אמו, והנאשם משכיר את הדירה. הנאשם ביקש ממנו לחתום על הסכמה לבנייה על הגג והעד הסכים, שכן גם הוא בנה בעבר תוספת דומה. ירון אף פנה בשמו של הנאשם לשכנים נוספים אך רובם לא רצו לחתום. העד חתם לנאשם על טופס ראשוני - "שאנחנו מסכימים שייגש לעירייה עם בקשה לקבל אישור לבנייה" - ואולי עוד שכן חתם, אך הרוב לא חתמו. העד לא חתם על המסמך וחתימתו הלכאורית מזויפת. גם חתימת אשתו רויטל זויפה. לו היה הנאשם מבקש, היה העד חותם, כך שאינו מבין מדוע טרח הנאשם לזייף את חתימתו. העד אישר שעבר עם הנאשם - ודאי שלא לבדו - אצל מספר שכנים עם הטופס הראשוני, אך שלל שעבר עם המסמך והחתים את השכנים. העד שלל את טענת הנאשם, לפיה נטל ממנו את המסמך והחזיר אותו לנאשם עם חתימות השכנים. העד אישר שקיבל מהנאשם נגן MP, אך טען שהיה זה משום שעזר בעבר לאם הנאשם ואין לכך כל קשר לחתימות.

בעדותו מסר העד שהוא מכיר את הנאשם היכרות שטחית מזה 20 שנה, עקב ההיכרות עם אם הנאשם שעבורה היה מבצע תיקונים קטנים ללא שכר. העד חזר על גרסתו שנמסרה בתצהירו ובהודעתו. אציין שחתימתו של העד על המסמך שונה מהותית מדוגמאות החתימה ומחתימתו בהודעתו (ת/6, נ/7), וגם מחתימותיו על הבקשות להיתר (נ/3, נ/4). העד זיהה את נ/3 ונ/4 כבקשות להיתר שהוגשו מטעמו, אך לא ידע לומר בוודאות אם החתימות הנחזות כשלו אכן נחתמו על-ידו אם-לאו, עד שאישר שאלו אכן חתימותיו. העד טען שהחתים את השכנים על המסמכים נ/3 ונ/4, על-אף הכחשותיהם. את נגן ה-MP נתן לו הנאשם שנים רבות לפני האירועים הנטענים, כשבא עם אמו וסלסלת שוקולד להודות לעד על עזרתו לאמו. הטופס הראשוני הוא מסמך שמקבלים מהעירייה עם שמות הדיירים. עוד ציין העד שהתנגד לתכנית התמ"א שהציעו השכנים ושלל את הטענה שהצטרף אליהם לתלונה כי חשש שיגלו שהוא זה שזייף את המסמך.

לעניין "הטופס הראשוני": מבירור בעירייה עלה כי אין טופס או מסמך כזה בשימוש העירייה, ואולי מדובר על "משהו בין הדיירים בלבד" (ת/11).

13. **גב' מאיה זוהר-לביא**, אשת הנאשם, העידה ומסרה שהנאשם נטל את "הטופס", חזר בלעדיו ואמר שהשאיר אותו אצל ירון לאחר שהחתים בעצמו כמה דיירים וביניהם רחל, ויקטוריה, ומר יוסי אורלוביץ, ושדגנית סירבה לחתום. העדה לא זכרה על איזה מסמך החתים הנאשם את הדיירים, הטבלה ת/2 (המסמך שבמחלוקת) או הגרמושקה. העדה הלכה לעירייה עם המסמכים כדי להגיש את הבקשה ושם נאמר לה שלא כל הדיירים חתמו. לכן ישבה עם פקידה והן שלחו מכתבים רשומים לדיירים שלא חתמו (נ/16, מיום 14.12.11).

14. **הנאשם** נחקר במשטרה והעיד בהליך אזרחי ובהליך דנן:

בעדותו בעת"מ 39627-12-13 מיום 6.7.14 (ת/16) הוצג בפניו המסמך ת/2 והנאשם "הניח" שזה המסמך עליו חתמו לו הדיירים. רחל חתמה בפניו, "נפגשתי עם כל האנשים והחתמתי אותם" פרט לדגנית שסירבה, אך "יכול להיות שהמומחה צודק" בטענתו שכל החתימות מזויפות. הנאשם חזר ואמר שהיה אישית אצל כל הדיירים פרט



לאיציק, ואחרי שהשאיר את המסמך אצל ירון, השיב לו ירון את המסמך עם חתימתו של איציק. הנאשם טען שגם מר עבדאללה פטל חתם לו.

בהודעתו מיום 27.10.14 (ת/9) מסר הנאשם שירון הלך אתו להחתים את הדיירים כי הוא-עצמו לא הכיר אותם. חלק מהדיירים לא היו בבית ולכן ירון לקח את המסמך והחתים כמה דיירים נוספים. תמורת זאת קנה לו הנאשם נגן MP. לא היה שום "טופס ראשוני". הנאשם זיהה את המסמך ת/2 כמסמך החתימות, אך סרב לאשר שחתימתו על המסמך היא אכן חתימה שלו ושלא זויפה. הנאשם סירב לענות על שאלות לגבי זיוף חתימות, טען שירון משקר, טען שאינו יודע מי הכין את המסמך ת/2 עם מספרי הדירות ושמות הדיירים ולבסוף טען שאינו יודע מהו מסמך זה (אליו התייחס בתחילת חקירתו). הנאשם אישר שהחתים בעצמו את כלל הדיירים פרט לאיציק, אבל אולי החתים אותם על מסמך אחר והמסמך ת/2 מפוברק. הנאשם חזר וענה לשאלות החוקרת, שהחתים את כל הדיירים שחתימותיהם על המסמך, אבל אולי זה לא המסמך הזה.

בעדותו מיום 18.5.16 סיפר הנאשם כיצד קיבל את עזרתו של ירון, הם הכינו יחד טבלה עם מספרי זהות ושמות הדיירים, לאחר שהשיג את שמות הדיירים ומספרי הזהות מנסח טאבו שהפיק באינטרנט, והלכו יחד להחתים. בין היתר החתימו את מנשה ואת רחל. הנאשם השאיר את המסמך אצל ירון שהחתים עבורו את איציק ואת משה, ואז הלך הנאשם לסיבוב נוסף והחתים עוד דיירים וביניהם מר גיא פטל, בנו של עבדאללה. לעניין משה, טען הנאשם ששוחח אתו והוא הסכים לחתום, וירון הוא שהחתים אותו ביום אחר. הנאשם התקשה לספק הסבר, מדוע לא הוצגה למשה ההקלטה בעת עדותו. הנאשם טען שמשה משקר כי הוא כועס על הנאשם מחמת חיובו בהוצאות משפט; שרחל משקרת כי היא שונאת אותו; שירון משקר כי הסתכסך אתו כספית - אם-כי אחרי שירון כבר החתים עבורו את הדיירים. בעדותו, בשונה מהודעתו, אישר הנאשם כי חתם על המסמך. בחקירתו הנגדית אישר הנאשם שהוא הגיש את המסמך ת/2 לעירייה לאחר שבוודאות הכין אותו והחתים עליו את הדיירים - ומיד חזר בו וטען שאינו יכול להיות בטוח בכך, ושיש "אפשרות" המסמך וחתימתו עליו זויף על-ידי מי מהדיירים - הגם שהסכים ש"סביר להניח" שהוא זה שחתם את חתימתו, והוא גם יודע שהחתים את הדיירים על מסמך זה שכן לא היה מסמך אחר, ושלא הגיוני שמישהו הוציא את מסמך המקור מהעירייה וזייף אותו. עוד חידש הנאשם וטען שרחל חתמה גם בשם בעלה, שמנשה חתם בשם ויקטוריה (אף שאין חתימה כזו במסמך כלל) ושיוסף אורלוביץ חתם בשם אשתו יהודית. הנאשם אישר שהיה אישית אצל כל הדיירים למעט איציק, וטען שירון החתים את איציק ומשה - אך מיד אישר שהחתים את כולם למעט איציק, שכן מבחינתו שיחתו עם משה שקולה לחתימתו. כך או אחרת, הדיירים ידעו על הבקשה להיתר, הגישו התנגדויות, ואלו נדחו עניינית על-ידי וועדת הרישוי. עם-זאת, הנאשם אישר שידוע לו שאם יתברר שהחתימות זויפו - יבוטל היתר הבנייה (כדרכו, ענה הנאשם "בהחלט" ומיד החל לעמעם תשובתו, ל"סבירות" ועד ל"בכלל לא בטוח שזה יקרה").

הנאשם טען שבחקירתו "לא הסתדר" עם החוקרת, היא היתה תוקפנית והוא מתריס, ואף הוסיף ש"לא בטוח שתמיד צריך להגיד את האמת כשהאחר משקר... לא שאני משקר, לפעמים שקר ושקר בסופו של דבר מובילים לאמת".

דין ומסקנות:

1. עצם זיוף החתימות:

עמוד 7



- (1) מומחית ההגנה, שבדקה את חתימותיהם של רחל, אליהו, ירון, רויטל, יהודית אדרי ויהודית אורלוביץ קבעה נחרצות כי "אלו לא אותם אנשים שחתמו. זה לא החתימה האוטנטית של האנשים";
- (2) לכך יש להוסיף את מראה העיניים - ההבדל הברור והמהותי בין חתימות הדוגמא והחתימות על המסמך, בנוגע לחתימותיהם של רחל, איציק, משה, יהודית אדרי וירון (לענין התרשמות בית המשפט מראיה חפצית, ראו למשל ע"פ 2653/98 **בן דוד נ' מ.י.** (1998));
- (3) ניתן אפוא לקבוע כממצא מבורר, שחתימותיהם של רחל, איציק, ירון, משה ויהודית אדרי זויפו על המסמך, כנטען בכתב האישום;
2. עדותה של רחל נמסרה בהתרגשות רבה, והעדה ועדותה נראו רחוקות מאוד מחשד לעלילה מחושבת ומוקפדת. העדה אינה מתוחכמת, ואף כשהקליטה את הנאשם מיהרה להודיע לו על-כך. כנשמע בהקלטה, את הנאשם בזיוף הטיחה רחל בנאשם בצורה ישירה וברורה, ואילו הוא אינו מתמרמר ואינו מנסה להזכיר לה נשכחות ולהעמידה על טעותה.
3. משה היה ברור וישיר בעדותו, שעולה בקנה אחד עם הנשמע בשיחה אותה הקליט הנאשם. גם כאן, הנאשם אינו מגיב כמצופה מול הנאשמה כזו, ולבסוף מודה שאכן לא החתים את משה. לא מצאתי בשיחה או בעדותו של משה זכר וסימן לכעס על הנאשם או רצון להרע לו.
4. משה אף העיד שהנאשם הודה בפניו שזיף את חתימתו על המסמך. הודאת חוץ זו של הנאשם כשרה כראייה לחובתו משנמסרה חופשית ומרצון, למי שאיננו איש מרות (סעיפים 11 ו-12א) לפקודת הראיות), ויש לתת לה משקל משמעותי לנוכח הגיונה הפנימי והתאמתה ליתר הראיות (ע"פ 3140/10 **פלוני נ' מ.י.** (2012)). הודאה זו אינה מופיעה במפורש בשיחה המוקלטת ת/15ג אך אין בכך דבר:
- (1) משה לא עומת בחקירתו הנגדית עם ההקלטה, שצצה במשפט באיחור בעת עדותו של הנאשם. מדובר בנקודה מהותית ביותר וההגנה נמנעה בידועין מלעמת את משה עם ההקלטה ולשאול מדוע ההודאה אינה מופיעה בה. אזכיר - החקירה הנגדית הינה הכלי המרכזי בבחינת עדותם של עדים. כאשר נמנע צד מחקירתו הנגדית של עד בנקודה מהותית, חזקה שתשובות העד לא היו משרתות עניינו (בכפוף לחריגים שאינם מתקיימים בענייננו), וראו ע"פ 38/61 **יצחק נ' היו"מ**, פ"ד טו , 514, 528 וע"א 260/82 **סלומון נ' אמונה**, פ"ד לח(4) 253, 258, בין רבים;
- (2) בשיחה המוקלטת הנאשם אינו מודה מפורשות בזיוף חתימתו של משה על המסמך, אך ברור מתוכן הדברים שאין זו שיחה ראשונה בין השניים בעניין זה. שיחה זו נערכת בשלב מאוחר, לאחר ניהול הליך משפטי;
- (3) ברור אפוא, שהשיחה המוקלטת איננה השיחה בה הודה הנאשם בזיוף (ייתכן שהודה גם בשיחה זו, באותם חלקים שלא הוקלטו או לא נמסרו לבית המשפט, שכן ההקלטה אינה מתחילה בתחילת השיחה);
5. אף עדויותיהם של איציק ויהודית אינן לוקות בשום סימן לרצון להזיק לנאשם או להטיה אחרת (נראה שההיפך הוא הנכון) ואף להן יש לתת את מלוא המשקל כאמינות.



6. גרסתו של הנאשם מתאפיינת בעמימות מכוונת ומחושבת, כשכל עובדה והצהרה מתמסמסות מיד לאפשרות והשערה. מכל מקום, ככל שניתן לחלץ מגרסאותיו של הנאשם טענות ברורות, נסתר עיקרן:

(1) טענתו שרחל חתמה בפניו - טענה שממנה לא נסוג ואף חידש והוסיף בה פרטי צבע - נסתרת כליל בעדותה של רחל אך גם בממצא האובייקטיבי של היות חתימתה מזויפת. עוד אציין, שפרטי הצבע בתיאור אירוע החתימה לא הוצגו לעדה בעת עדותה הראשונה, וגם לא לירון בעדותו, אף שנכח במקום לדברי הנאשם. מדובר בנקודה מהותית ביותר, שההגנה פסחה עליה ביודעין בחקירתו הנגדית של ירון ושעניינה נכבש עד לעדותה השנייה של רחל;

(2) הנאשם לא מגיב, לא נזעק ולא מתרעם כשרחל מטיחה בפניו את האשם בזיוף החתימות במהלך שיחתם המוקלטת, קל וחומר שאינו מנסה להזכיר לה את אותו אירוע;

(3) בעדותו במשפט האזרחי טען הנאשם שהחטים את כל הדיירים פרט לאיציק, וכך טען גם בהודעתו. אך הנה מסתבר, מפיו-שלו, שאת משה לא החטים בעצמו אלא קיבל את המסמך מירון עם חתימת משה. משה מכחיש נחרצות ולצד עדותו עומדת הקלטת השיחה - משה מטיח בנאשם שחתם את חתימתו, והנאשם אינו מכחיש ואינו מתרעם, אף-לא מתפלא וטוען שירון החטים את משה. לא לחינם השתתה אפוא ההגנה ונמנעה מלהשמיע למשה את ההקלטה בעת עדותו;

(4) הנאשם לא סיפק כל הסבר ממשי לגבי זיוף חתימתה של יהודית אדרי;

7. עיקר בגרסתו של הנאשם היא הטענה שלפחות חלק מהחתימות זויפו שלא-בידיעתו על-ידי ירון. טענה זו נתמכת בתמימה האמיתית שעולה מבקשותיו של ירון להיתר בניה מהשנים 2005-2006 (נ/3, נ/4) שגם עליהן חתימות החשודות כמזויפות לפי עדויותיהם של חלק מהדיירים. חשד זה, שהנאשם כמובן אינו צריך להוכיחו מעבר לספק, הנו ממשי דיו כדי להטיל צל כבד על עדותו של ירון - אם אמנם זייף ירון בעבר חתימות דיירים, מדוע לא יעשה זאת בשנית? אולם, גם בהנחה שירון חטא ופשע בעבר בזיוף חתימות דיירים על בקשה להיתר^[3], לא יועיל הדבר לנאשם:

(1) אין להסיק מפעולתו של אדם לתועלת-עצמו את הנכונות להתנדב ולפשוע עבור אחר. גם לגרסת הנאשם, ירון לא התנה את עזרתו בתמורה והנאשם לא הבטיח לו זאת. גם-אם נתן הנאשם לירון נגן MP לאחר מעשה, כאות תודה, לא ניתן לטעון כי ירון סייע לנאשם מתוך ציפייה לתמורה. מדוע אפוא יסתכן ירון עבור הנאשם, מי שהיכרותו עמו קלושה בלבד?

(2) ויתרה מזאת: גם חתימותיהם של ירון ואשתו רויטל זויפו על המסמך. אין כל הגיון שירון יזייף את חתימתו-שלו, אפילו זייף את חתימותיהם של כל היתר - מדוע יתאמץ ירון לזייף את חתימתו-שלו?

(3) איציק, יהודית ומשה העידו שלושתם שבעת הרלוונטית היו מוכנים לחתום לנאשם וירון לא החטים אותם על הטופס, כשלעדותו של משה תימוכין מוצקים בשיחה המוקלטת ובדברי הנאשם. מדוע אפוא על ירון להסתכן ולזייף חתימותיהם עבור הנאשם?

8. אבהיר, שעדויותיהם של רחל, איציק משה ויהודית עשו רושם אמין, בוודאי בהתמכן בראיות נוספות כפי



שפורטו לעיל וזו בזו. לא מצאתי ממש בטענת הנאשם לתיאום גרסאות, וגם לעובדה הטבעית והמובנת של הידברות בין הדיירים קודם להגשת התלונה אין לייחס משמעות של "זיהום חקירתי" או תיאום גרסאות (והשוו ע"פ 2173/15 פלוני נ' מ.י. (2015) וע"פ 5762/13 פאעור נ' מדינת ישראל (2014). עדותו של ירון, לנוכח כל האמור לעיל ועל-אף החשד המתואר, נמצאה אף-היא כאמינה וראויה לבסס ממצאים. אני מאמץ אפוא את דבריהם של עדים אלה, ודוחה לחלוטין את גרסתו של הנאשם.

9. אשת הנאשם מסרה בעדותה פרטים שוליים-מבחינתה כחמש שנים לאחר האירועים בנוגע למה שסיפר לה בעלה על נסיבות חתימתה של רחל. מידת זכירתה פרטים אלו, בסמיכות לא-מקרית לחידושם בגרסת הנאשם שהתגלתה רק במהלך עדותה השנייה של רחל, מפתיעה (למצער). כיון שהעדה לא יכלה לשפוך אור מידיעה אישית על עיקר המחלוקת, אין צורך להרחיב בהערכת עדותה.

10. זויפו אפוא חתימות על המסמך, לתועלתו הבלבדית של הנאשם, כאשר נדחית טענתו שירון עשה זאת, וכשגרסתו לוקה בחוסר-אמינות בולט. אין כל הסבר סביר אחר אלא לזיוף החתימות על-ידי הנאשם או מטעמו, בידיעתו. לנוכח כל האמור לעיל אני קובע כי הנאשם זייף על המסמך, בעצמו או באמצעות אחר/ת, את חתימות הדיירים חלי, איציק, ירון, משה ויהודית אדרי, כנטען בכתב האישום, ועשה זאת ביודעין כדי להשתמש במסמך לצורך בקשתו להיתר בנייה. לעניין חתימת עבדאללה, נותר ספק קל שדי בו, שכן עבדאללה ובנו גיא לא העידו.

11. עוד אני קובע כי הנאשם, בעצמו או באמצעות אשתו-שלוחתו, עשה ביודעין שימוש במסמך המזויף, כאשר הגיש אותו לעירייה לצורך הנ"ל.

12. לעניין הדבר שהתקבל במרמה:

(1) הנאשם ידע כי יש להוכיח יידוע של בעלי הזכויות בנכס, כהוראות החוק, מה-גם שהוכח כי העירייה כלל לא היתה קולטת לטיפול בקשה שלא צורפו אליה חתימות או אישורי משלוח דואר רשום לבעלי הזכויות;

(2) הנאשם הגיש לעירייה ביודעין את המסמך המזויף, ובכך קיבל במרמה את הנחת דעתם של פקידי העירייה, את קליטת בקשתו ואת התחלת הטיפול בה - לא יכול להיות ספק בכך, שלו היו פקידי העירייה יודעים שמדובר במסמך מזויף, היו מסרבים לקבלו;

(3) היתר הבנייה התקבל סוף-דבר, הגם שהוגשו התנגדויות הדיירים ולפי החלטת ועדת הרישוי, כשלא הובאה ראייה לכך שנפל פגם בשיקוליה התכנוניים של הוועדה. טוענת אפוא ההגנה שיידוע הדיירים בוצע-בפועל וההיתר לא התקבל על-סמך המרמה הנטענת;

(4) בפעולתו העבריינית פגע הנאשם ביכולת העירייה (באמצעות פקידיה) לבחור את דרך פעולתה ואת אופן הפעלת סמכותה: הטעייתו את פקידי העירייה והוועדה, כביכול המסמך כשר, פגעה בחופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומים. פגיעה בחופש זה, אשר באה כתוצאה ממעשה המרמה ואשר הביאה לנאשם יתרון או הישג, היא שעומדת ביסודותיה של העבירה. ההגנה על הערך החברתי האמור ודאי שהיא יפה לגבי הנחת הדעת במרמה של מי שהוא בעל סמכות לפעול על-פי דין, כשהסמכות מוענקת כדי לשרת את האינטרס הציבורי. כשמיניח אדם במרמה את דעתו של בעל סמכות



אשר כזאת, לגבי עובדות שהן רלוואנטיות בעניינו (של המרמה), משבש הוא את שיקול הדעת וההכרעה של המרומה בהפעלת הסמכות ובמיצויה. שאם היו נפרשות בפני המרומה כל העובדות לאשורן, אפשר שהיה פועל, או שחייב היה לפעול, באותו עניין, במסגרת סמכותו, אחרת מכפי שפעל. סיכון זה ביקש הנאשם, מטעמיו שלו, להסיר מעצמו, ומשהשיג את מבוקשו, זכה בכך בטובת הנאה ממעשה המרמה. במלים אחרות, על-ידי "הנחת הדעת" קנה הנאשם לעצמו שקט נפשי מפני הסיכון כי יעמוד בפני החלטה שלטונית שונה, ממנה ביקש לחמוק על-ידי מעשה המרמה. (ע"פ 752/90 ברזל נ' מ.י. (1992), בסעיף 47);

(5) העירייה ופקידיה לא ידעו שהמסמך מזויף, ואין בידיהם הכלים לבחון זאת. כך, הגם שהדיירים טענו לזיוף, לא ראתה העירייה בטענתם בסיס מספיק לביטול ההיתר או מניעתו. אולם ברור לחלוטין, שלו היו העירייה ופקידיה יודעים כי המסמך מזויף, לא היתה מלכתחילה הבקשה נקלטת לטיפול ובהמשך - היה הטיפול נפסק וקרוב לוודאי גם מבוטל ההיתר (כפי שהודה הנאשם עצמו בהחלטיות, טרם המסמס והנסיגה האופייניים לעדותו המתחמקת, ע' 77 לפרוט' ש' 31-29);

(6) לנוכח האמור, אני קובע כי הנאשם קיבל במרמה את היתר הבנייה מהעירייה, כנטען בכתב האישום;

סוף דבר, אני מרשיע את הנאשם בעבירות הבאות:

א. זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, לפי סעיף 418 (אמצע) לחוק העונשין, תשל"ז-1977;

ב. שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק הנ"ל;

ג. קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק הנ"ל;

ניתנה היום, ד' אלול תשע"ו, 07 ספטמבר 2016, במעמד הצדדים.

[1] מסמך זה היה חלק מה"גרמושקה" (התשריט) שנספחה לבקשת ההיתר (כפי שניתן לראות בנ/5), וחוקרת המשטרה קיבלה אותו מפקידי העירייה שחתכו אותו מהגרמושקה עבורה (ת/10);

[2] בתקופה הרלוונטית היו אלה תקנות 2, 2א ו-2ב תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), תש"ל-1970;



ואדגיש: אינני קובע זאת כממצא מבורר ל"אשמתו" של ירון;

[3]